

REGLEMENTAREA JURIDICĂ A GESTIONĂRII ANVELOPELOR UZATE – DEZIDERAT AL POLITICII DE MEDIU A REPUBLICII MOLDOVA

LEGISLATIVE REGULATION OF USED TIRES RECYCLE MANAGEMENT – REQUEST OF THE ENVIRONMENTAL POLICY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Pavel ZAMFIR, ORCID: 0000-0001-6772-5135
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 349.6:628.4.02:504.05(478)

e-mail: pavel.zamfir@yahoo.com

Problema gestionării eficiente a deșeurilor în Republica Moldova a fost și rămâne în vizorul legiuitorului, dar și al doctinarilor, reprezentând o combinație a sistemului moștenit din perioada sovietică și a provocărilor asociate cu tranziția spre o economie de piață, „verde”, care trebuie depășite pentru a satisface necesitățile societății contemporane într-un mediu curat și nepericulos (anterior problema gestionării deșeurilor a fost abordată în cadrul mai multor publicații [1]). Prin urmare, gestionarea deșeurilor continuă să fie o prioritate a politicii de mediu a Republicii Moldova, având drept reper Directivele UE din domeniul respectiv (în special, Directiva 2000/53/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 septembrie 2000 privind vehiculele scoase din uz, așa cum a fost modificată ultima dată prin Directiva (UE) 2018/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei 2000/53/CE privind vehiculele scoase din uz; a Directivei 2006/66/CE privind bateriile și acumulatorii și deșeurile de baterii și acumulatori și a Directivei 2012/19/UE privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, prin transpunerea doar a prevederilor relevante ale Directivei aferente gestionării anvelopelor uzate), precum și promovarea economiei circulare, transformând provocările în posibilități și contribuind la o creșterea economică mai durabilă. Cu atât mai mult, că transpunerea și implementarea Directivei 2000/53/CE este imperativă în contextul realizării obligațiilor Republicii Moldova, ce rezultă din art. 86, Capitolul 16 „Mediul înconjurător”, Titlul IV „Cooperarea economică și alte tipuri de cooperarea sectorială”, a Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Or, art. 60 din Legea privind deșeurile nr. 209 din 29.07.2016 [2] impune cerințe clare și certe, referitoare la gestionarea diferitelor categorii de deșeuri, inclusiv a anvelopelor uzate. Totodată, până în prezent, în Republica Moldova nu a fost elaborat și aprobat vreun act normativ secundar, în scopul reglementării aspectelor specifice de colectare, transport, păstrare și valorificare a anvelopelor uzate, cu atât mai mult bazat pe principiul „răspunderii extinse a producătorului”.

Între timp, gestionarea ineficientă a deșeurilor pe parcursul ultimilor ani afectează comunitățile locale, amenință, dar și afectează mediul, contribuie la emiterea emisii-

lor globale de gaze cu efect de seră. Lipsa măsurilor juridice de prevenire a formării de deșeuri provenite de la anvelopele uzate, a normelor de reglementare a raporturilor dintre multiplii participanți la procesul gestionării acestui tip de deșeuri, a drepturilor, obligațiilor și responsabilităților acestora, provoacă consecințe grave – acumularea anvelopelor uzate abandonate de-a lungul drumurilor, incinerarea anvelopelor în gospodării, fișii forestiere, câmpuri, acumularea și păstrarea anvelopelor în locuri neautorizate, stocarea lor pe teritoriul parcarilor, stațiilor de deservire tehnică auto etc. Totodată, în rezultatul incinerării acestora, se emite în atmosferă o listă extinsă de substanțe periculoase, cum ar fi bifenilul, antracenu, florantenu, pirenul, benzopirenul și multe altele. Două dintre acestea – bifenilul și benzopirenul – reprezintă substanțe cancerogene periculoase. Totodată, arderea unei tone de anvelope – provoacă eliminarea în atmosferă a circa 270 kg de fum și 450 kg gaze toxice.

Deșeurile de anvelope depuse necontrolat pe sol pot fi spălate de precipitații. Produsele fine, rezultate în urma descompunerii substanțelor organice, intră în contact cu apele râurilor și a pânzelor freatice subterane, unde formează suspensii, ducând la modificări semnificative ale acestor, prin creșterea concentrațiilor de cloruri, nitruri, sulfuri, etc. Astfel, reciclarea anvelopelor uzate reprezintă una din problemele ecologice actuale, care urmează a fi soluționată, în primul rând, prin instituirea unui cadru juridic de reglementare a gestionării anvelopelor uzate, care va permite trecerea la un model de dezvoltare circulară, eficientă din punct de vedere al resurselor și care tratează deșeurile ca o resursă valoroasă. Acțiunile întreprinse în sectorul gestionării deșeurilor provenite de la anvelopele uzate vor avea, de asemenea, un impact asupra altor sectoare, cum ar fi energia sau industria. În context, sistemul circular selectează în mod inteligent și alege tehnologii și procese care utilizează resurse regenerabile, cu performanțe mai bune, asigurând, ca componentele tehnice: plastice, polimeri și alte materiale create prin activități umane să fie posibil de refolosit cât mai eficient. Totodată, având în vedere compoziția și proprietățile sale unice și utile, folosirea repetată a anvelopelor reprezintă sursa de materie secundară prețioasă, care este rațional de prelucrat pe cale economică oportună. De aceea, rezolvarea cu succes a problemei reciclării anvelopelor constă nu în eliminarea lor din ciclul economic, dar în prelucrare, în urma căreia materialul prețios să fie returnat în procesul de producere.

Printre cauzele, care provoacă problemele descrise supra, vom enunța:

a) Lipsa măsurilor de prevenire a poluării și minimizare a generării de deșeuri de tip anvelopele uzate, incorporate în acte normative secundare.

b) Nivelul redus al colectării selective a deșeurilor (circa 7% din totalul de anvelope uzate).

c) Lipsa țințelor de colectare a anvelopelor uzate.

d) Un volum mare de anvelope uzate nu sunt luate la evidență.

e) Existența dificultăților în satisfacerea necesităților generatorilor de deșeuri în capacități de colectare și tratare a anvelopelor uzate.

f) Ratele mari de depozitare a deșeurilor în raport cu ratele mici de reciclare a de-

șeurilor de anvelope uzate, contrar ierarhiei deșeurilor și obiectivelor de reciclare stabilite de legislația națională (în special, Legea nr. 209 privind deșeurile) și la nivelul UE.

g) Înhumarea sau incinerarea necontrolată a anvelopelor uzate.

h) Riscul pentru sănătate, îndeosebi a populației care locuiește în apropierea depozitelor de acumulare a deșeurilor, cauzată de poluarea aerului, contaminarea solului și a apelor de suprafață din cauza emisiilor de gaze și a levigatului provenit din depozitele de deșeuri.

i) Lipsa unor responsabilități clar definite (încorporate în acte normative) pentru fiecare actor implicat în managementul deșeurilor la nivel de instituții de stat, asociații, sector privat, societății civile asociate fapt ce împiedică implementarea unor măsuri eficiente de gestionare a deșeurilor.

j) Statisticile privind deșeurile de anvelope uzate sunt eronate și uneori oferă o imagine greșită în ceea ce privește cantitățile de deșeuri produse, colectate și eliminate.

k) Lipsa capacităților de tratare a anvelopelor uzate, care, fiind depozitate de rând cu deșeurile municipale, prezintă un risc sporit pentru mediu și sănătatea populației.

Pentru soluționarea problemelor depistate, este strict necesar de a aproba și pune în aplicație un act normativ, capabil să reglementeze întregul spectru de măsuri de gestionare a deșeurilor provenite din anvelope uzate, care să conțină măsuri stimulative pentru dezvoltarea, inovației, având drept scop consolidarea reutilizării și prevenirii, reciclării și alte tipuri de valorificare a anvelopelor uzate.

Pentru a consolida reutilizarea și prevenirea, reciclarea și alte tipuri de valorificare a anvelopelor uzate, considerăm necesar de a include sub incidența completă principiului extins al producătorului gestionarea anvelopelor uzate prin modificarea art.12 alin. (14) din Legea nr.209/2016 privind deșeurile.

Respectiv, obiectivul actului normativ în domeniu ar constitui reducerea efectelor negative asupra mediului, determinate de activitățile de depozitare a anvelopelor uzate, prin stimularea efectuării de investiții pentru achiziționarea și punerea în funcțiune a unor instalații noi de prelucrare și valorificare a acestor deșeuri. Aceste investiții vor contribui la îndeplinirea obiectivului de reciclare a deșeurilor din volumul total de deșeuri formate în proporție de 30% stabilit pentru 2030, prevăzut în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, și creșterea calității mediului înconjurător [3].

Referințe:

1. ZAMFIR, P. Deficiențe legislative în gestionarea deșeurilor provenite de la vehicule scoase din uz. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice*, 2021. Chisinau, Republica Moldova. ISBN 978-9975-152-48-8.
2. *Monitorul Oficial*, nr. 459-471, art. 916 din 23-12-2016.
3. *Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”*, aprobată prin HG nr. 377/2020 [Accesat 30.08.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121920&lang=ro